

Miscellaneous items about Maja's
and Letwaba people

Sethosa, E.N.

8/77.

592⁽²⁾

K34/77

b.

1/4

PP.1-4

0-1b

Ditaba tsa ba xa maja
Le - Samaane.

Re kwa xore ile xwa tsewa mothepa kua xa-Maja a ya
Samaane. E rile ka moraxo xa Sebaka a hl a la, ma a tabo a
laolwa xore a ye xo tsea dikxomo ba re xe ba xona moo ba-xa-Samaane
ba ba kxoka, bare tla tsoxa re ba bolaya xosasa. Mokxa la bye
ye mongwe a ba hunulla bosexo laela ba thsabele xaxabo bona, Mo
sefateng xo be xo manaba a xore ba ba bolaye xe ba feta. Fee
la Ramaano yoo wa xo ba thusa o ba lemositsee yona kotse ye ya
Sefate sa ma soxana e dira, kamokxwa a mobyalo ba fihlile xae
xabotse, cupya xwa se thuse selo batho ba xa-samaane ba ile le
lengwe la Matsatsi e la boraro ba ya xa maja ka marumo le
dithunya bare re ya xo ba bolaya ba bile ba swere Serumula sa
mollo le letswai barere ya xo noka dikolobe lexxoxo tsa xa maja.
Feeba ba hwetja banna ba axile. Bo:Thsethlana-a-monadira.

Mokowe sexela dinama,
di-fela-reja-wena.

Bo: Seleka sa mmaxo-motsoko

e diphera-na

be bo Masiafela-a-seth-sa.

Sona moe ya ba thswankxa, ba Suputsana ba ba ba supana
~~ba~~ ka monwana. Erile ka ya Mathapama nwa
xwa hlabiwa moxale yo mongwe wa Ba-late-lelelwa bare
ke: Popedi

2.

Ka tumelo ya sesotho motho xe a bolailwe mo ntweng,
bare ke thsweng Xe monna yo a hlabiwa xo thwe a aka
wa fase ile ya no ba motho wa xo no lwa a eme a thekesela
a pherekan thsa maota feela a sa we fase. Mahlatse ke
xore ba xabo ba ba phaka ba monna ba mo tsea bangwe ba
lwa le dira tsa bona. Xe ba mo tsea, ~~ma~~ manaba a re:
"Ohoo le ka mona na" Xe a fihla xae mo kxorong ba hwetsa
ele xore o hlabitwe mo seropeng aowa xwa se re selo a napa
a iswa kua thabeng xo a xo alafiwa xona, Kua xona xo e swa

dikxong xo sala molora ka fefsifsi manaba a ya xae. Masaba-xae a roxwa ke Bakxalabe ba re xo bona: "le no thsa ba xa xamaane, tlojang mo mafsexa tenang, le thsabisang xona le tla re tswalela mafsexa dire thse-rethse tenang Hao! le abetse bo mang?" Xi Xo sasa masoxana are ba re hweditse, kaxore e ile xe e ba laola ya re: Xe ba ka re ba khokwa hloxo ya bona ya leba moletlane le tla ba fetsa feela xe eile ya leba bo-sobela le hwile. Twale ba bone xa-botse bare tla xahlana mo diphala di nwaxo meetse. Batho ba xa Maja leba xa Saamane ke ba na ba motho le xe ba reta ba thorisane ba mandimana owee.

3. Sekinyane moxale le ~~ixhax~~ lehono o sa tsebexa thsabeng sa Xa Letwaba sa xabo o ile a thaba batho. A khuta ka xare xa mmilo Xe bagho kamoka ba thsaba are ke tla rema motho ka selepe a feta mo ba-xa-saamane ba fihla a rema motho ka selepe sa maxaxa ne feela batho ba motho yo ba be ba le kausi. Xe ba xa bo le bona ba bona se se hlaxaxo ba boya ba sa lebelele moraxo Selekanyane a hlaba motho ka lerumo, Masiafeela-a Setho-sa a ba a ba pata ka ba be di. Mafelelo a ntwaxwa bolawa lekurutlela-Kwithi-kxomo-a-matsi-a-manthi, moxale o moxolo wa xa-samane. Mata di maxolo xa a thuse selo.

4. Ka lona letsatsi leo ba xo tla ka lona ditaba kamoka tsa xo bole lwa ke ngakaile tsa phethexa. Ba lwele xampe ba-saamane ba tloxa ka marumo feela ba lesa dithunya xo senyana. Mandimana a xae a thsaba ba ile xe ba pename ba bona kxosi ya bona. Mmupudu a setse a eme ba boya ba re na le a ma tloxelana? ba boya xomme xona mo motho a kwa lerumo, thsosa ya ja motho xwa hloka moseki,

Sekanyane moxale o moxolo wa tumo e kxolo yo a tsebebexaxo kudu le le hono o ile a iponaxatsa byalo ka Sebata bakeng sa kxosi xe manaba a be a rata xo mo swara, kaxore kxosi Mmupudu o be a sware rotwane feela mo seatleng sa xaxwe.

Moxale o moxolo wa x'Letoaba.

5. Selekanya ke morwa Monna yo mongwe o be a a le xo bake ke yaamane Mmaxwe ke ngwana-Setsiba. O thomile xo ba boxale bosoboroug ba xaxwe xo fihla boxolong bya xaxwe Monna yo re kwa xore e be ele hlodi ekxolo ya Letwaba ka xore a be a botexa boxaleng, bohlaḽeng, le lebelo xo be xo se motho yo a ka mo siaxo, le xe a be akxobokane masoxana a xa-Letoaba Kamoka o be a ratwa ke maxosi a xa bo. Re kwa xore masoxana ka ba be ba re xe ba thoma xo Kitima a no ba lesa ba sobelele ka mmoto xe a tloxa mo tla ba feta a ba a tsea sefoka xo ola wa pele a ba
6. a a fihla ka kxorong a dula le banna a tsea dikgang. Mohla a tla napa ba htobosa ke mohla swara kxaka ka te-belo e kitima. Phuti Sefula sakoleng soding-e-ya-ka-xo-lala Monthsa-mo-rwa, Mokxaudi-a-le-xola. Ka tsatsi le lengwe ele bosexo o ile a bonwa ke monna yo mongwe xe ele hlodi, are: "Motho sole mola sakeng o hunyetse o ~~na~~ swere Lurumo." Ya ba xona xa sepetse ba se ke be ba mona a bona xore xe nka re ke a dula batho bale ba tla mpo laya. Xape xo be xo tsewa metswaketso ya dikxomo le mabu a masoro xore mohlang ba fihlang fao ba kxone xo thopa ba ise xae dikxomo le dinku. Xomme xo be xo sa motho wa xe kxona mosomo o, ka ntle xa phutisefula, Sakoleng seleka sa maxo motsoko.
7. Xe re lemadisong.

Xe re disa mehlape ya xeso ya saka la xa thole ka kua ditorong tsa xa-Rakgwatha kxorong ya Mokxalabye Keresejane re be re le basemanyana. Nno le Sempapa, le khankanyana, Re be re kera (phaya) letsatsi kamoka, Xe dikxomo di fyla xabotse re be re bitswa re kxelelwa dikxati ke ma soboro a maxolo bo: Hlohloro (madimetja) Mokoma, malete, Nnesana, Kxa kxa thu le thuthu, feela yena ba be ba mo feta ka boxolo le botala le xo wela ba wetse pele xaxaxwe feela o be a ne kxang kudu. Re ba re bitsa bafana re se selo re be re teema xe re bona xore dikxomodi a sepela. Ebang ke nu a ba be ba nthloile bare lejakawyana le ba rexo Xthu le thsaba xo disa, feela le ~~xu~~ xe xo le byalo ke be ke sa botse ba ka xae.

8. Ka tsatsi le lengwe ra lesa mabele a xa kokota ka sekoting kua nokeng ya ma koeng eupya ra se ke ra bonwa bonwa ke motho. Ba re xo rena; "le se ke la bolela xo re re lesitse mabele xe le fihla xae. Ka re byalo ka ba bangwe kare xe ke fihla xae ka botsa. Mma. Xossa ba ba botsisa xe bafeta ba ya Madisong. Ba xana taba e byalo kua madisong ba mputsisa ka xana, ba napa ba nkxoka moato le matolo ba lokela kota ye tele bare tsoxa. Ka palelwa ba napa ba hloxohla dithsosi xore di ntome ke be ke bolele. Xomme Xwa se thuse selo, ka no xana ka re a se nua ba ba ba ntesa ka e ekela xo baphai ba xeso. Xa mora xo ka tsena sekolo ka ikhutsa mathswenye-xo a xo disa

9.

Matlodi a xo rekwa le xe nka
wa nama tsona ke di swere.

Khudu e kile ya fora sexoko ya re kua lexo dinnong xo ne monna yo mongwe ba re ke tla di, Xomme monne yoo onkutsweditse dinaka. E be ele maano feela a xo ea xo etela le xo ya xo ja sexoko sa seke sa ana sa dumela, dumelo kapela pela ka xore le sona se be se xopola selo se se botse xo ba moeng xomme sa lokisa bolepu bya sopa byo bo botse bo bo telele Xomme tsa dula di letile letsatsi la tsona la leeto, la hlaba la sobela ya ba ka xosa sa beke ya feela xomme letsatsi leo la fihla, tsa thoma leeto la tsona tsa tsama di tsere dikxang dikxang moxata sexoko a re kwa-kwanyexa ka disexo a be we fase. Xe di fihla xodimo tsa hwetsa Thadi a le kxonong.

10.

Nonwane.

Tladi ba thabela kudu ka matlo xosa sana hlabisa khudu. Kxomo. Xomme are: Tla tla xanthesa dikxepatla o a ja feela khudu ya tima.

Sexoko nama le xo se setsa ya se se setse. Sona sa napa nyala sa isa pelo salaleng sa tsama se kxaula-kxaula lenti la bolepu se ya / xae.

Se se phafo sitsexo khudu ke xe e sa bone sexoko, X/ Xomme sa re: "tla dimphutheleka ka mokxopa o nkxoromeletse kau fase," xomme Morena Tladi a phetha ka mo a laetswexo khudu o ile xo wela fase are: "Matladi a xo rekwa le xe nka wa nama tsona ke di swere"

End. S. 592.